

Vrednote v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu skozi slovensko bibliografijo

Prejeto 21.10.2020 / Sprejeto 25.01.2021

Znanstveni članek

UDK 37:172(497.4)

KLJUČNE BESEDE: vrednote, vzgojno-izobraževalni sistem, etika, morala, bibliografija

POVZETEK – Vrednote so pomemben del naše identitete, zrceljene v naših prepričanjih, odnosu, ciljih ipd. Skupaj tako tvorijo sistem vrednot. Vendar moramo vrednote razumeti tudi kot zadnje mejne črte, ki posameznika ločijo od družbe, potemtakem je posameznik primoran prioritizirati svoje vrednote v okviru vrednot družbe. Družba vpliva na vrednote in tudi otroci so v vzgojno-izobraževalnem sistemu poučevani v okviru temeljnih vrednot določene družbe. Tako moramo razumeti, da niti znanje ne more biti nevtravno. Vrednote morajo zato v vzgojno-izobraževalnem sistemu pridobiti pomembno mesto. Na ta način se kulturne vrednote tudi usidrajo v posameznikov vrednotni sistem in prispevajo k posameznikovemu duhovnemu ter etičnemu razvoju. V raziskovalnem delu proučujemo, katere vrednote Slovenija v okviru vzgojno-izobraževalnega sistema prioritizira s pomočjo pregleda bibliografije. Ključna spoznanja raziskave poudarjajo, da se vrednote v vzgojno-izobraževalnem sistemu spreminjajo, nekatere vrednote skozi časovno obdobje tudi povsem izginjajo. Sledeča spoznanja so nam lahko v pomoč pri integraciji vrednot v vzgojno-izobraževalni sistem.

Received 21.10.2020 / Accepted 25.01.2021

Scientific paper

UDC 37:172(497.4)

KEYWORDS: values, education, ethics, moral, bibliography

ABSTRACT – Values are a part of our identity, reflected in our beliefs, attitudes, aims, etc., which create a value system. But values are also the final lines that separate a person from society, whereas a person may be forced to prioritize his or her own values over social-based values. Society influences values and children are educated in the agreed underlying values, which exist in a given society. Therefore, even transmitted knowledge cannot be seen as neutral. We argue that values in education must be considered an important topic, because practice of the intellect through dialogues between students and teachers implants cultural values and contributes to a person's spiritual and ethical development. In the present study we focus on a review of bibliographic sources in Slovenia to determine which values Slovenia prioritizes, because those values may be reflected in Slovenian education. The key findings show that values in education are changing; their importance is changing, and some are disappearing altogether. Resource reflection gives us important information on how to integrate values into the educational processes.

1 Uvod

Vrednote so del naše identitete in naš življenjski stil; so sistem, sestavljen iz naše zavezanosti, fokusa, odločitev, življenjskih smernic, prioritet, prepričanj, odnosa, vedenja, ciljev ali celo naših idealov (Chowdhury, 2016; Greenbank, 2003; Keekok, 1985; Musek, 1990). Da dosežemo naše vrednote, jim posvečamo naše interese in motivacijo ter se v skladu s tem vedemo (Musek, 1990). Vrednote pa so prav tako tiste, ki presekajo zadnje meje med posameznikom in družbo (Hood, 2003). V ta namen našo pozornost usmerimo k Rokeachu (1973), ki klasificira vrednote v dva tipa: ciljne (ang. "terminal") in instrumentalne (ang. "instrumental") vrednote. Medtem ko se ciljne vrednote ukvarjajo s posameznikovimi cilji oz. želenimi končnimi stanji, ki jih želi doseči v svojem

življenju, so instrumentalne vrednote tiste, ki vodijo vedenje posameznika k želenim končnim ciljem – ciljnim vrednotam. Rokeach (1973) nadalje loči ciljne vrednote na družbene oz. vrednote skupnosti (npr. razumevanje pravičnosti in enakosti, ki jih družba oz. skupnost zahteva od posameznika) in osebne vrednote (npr. osebne značilnosti in cilji, ki jih posameznik želi doseči). Instrumentalne vrednote pa razdeli na moralne vrednote (npr. vprašanje odpuščanja, zaupanja, ljubezni, kaj je pravično in kaj ni pravično ipd.) in vrednote usposobljenosti oz. kompetenc (kompetence, ki jih posameznik želi posedovati, da nekaj doseže). Osebne vrednote in vrednote usposobljenosti so tiste, ki zadevajo posameznika, medtem ko moralne in družbene vrednote zadevajo družbeno perspektivo (Greenbank, 2003; Hood, 2003) ter povežejo posameznika z družbo. Moralne in družbene vrednote so lahko zrcaljene v etičnih praksah določene družbe, organizacij, skupnosti ipd. (Hood, 2003), zato so v sledečem besedilu pomembne za nadaljnjo obravnavo.

Razumevanje Rokeacha (1973) in njegove klasifikacije vrednot lahko oblikuje prepričanje, da imajo ljudje več vrednot (Greenbank, 2003; Hood, 2003), ki jih hierarhično razporedijo od bolj do manj želenih (Musek, 1991). Zdi se, kot da diskusija o vrednotah vedno vključuje hierarhično razporeditev le-teh. Torej lahko razumemo, da smo kot individuumi primorani prioritizirati naše osebne vrednote tudi v odnosu z družbenimi vrednotami oz. vrednotami skupnosti (Greenbank, 2003; Hood, 2003). Skupnost namreč pomeni nekaj, kar je skupno. Lahko so to vrednote, ideje, kultura, interesi, institucija, krvna vez ... Vendar kaj naredi skupnost pristno, dobro?

Popolne definicije o skupnosti ni, tako kot tudi ni popolne, dobre skupnosti. Ne gre za iskanje pravičnih ali nepravilnih definicij, vendar so definicije vezane na uporabnost, zato je lahko vsaka definicija skupnosti uporabna za specifičen primer. Poznamo lahko skupnosti, ki jih povezuje zgolj lokacija, skupno bivanje, pri tem pa ni nujno, da jih povezujejo skupne vrednote, kultura oz. skupinska identiteta (Bahovec, 2005).

Ker v vsaki družbi, skupnosti oziroma kulturi lahko najdemo raznolike vrednote, se nam potemtakem pojavi vprašanje, ali je pravilno, če predpostavljamo, da so nekatere vrednote bolj pomembne od drugih. Na to vprašanje odgovarja Churchill (1982), ki ločuje med dvema vidikoma, ki ju lahko prevzamejo posamezniki v okviru diskusije o hierarhičnem razporejanju vrednot. Churchill (1982) zagovarja, da nekateri posamezniki razumejo vrednote kot univerzalne, nekateri pa relativne. Tisti, ki razumejo vrednote kot univerzalne, so prepričani, da morajo vsi posamezniki vedeti, kaj je moralno ravnanje, in pričakujejo, da se bodo v skladu s tem prepričanjem tudi vedli (med prepričanjem in ravnanjem mora vladati harmonija). Razumejo namreč, da so to univerzalna načela, ki se jih lahko uveljavlja kot zakon, torej veljajo za vse posameznike. Vendar pa takšno razmišljanje lahko vodi do zavračanja drugačnih mnenj in drugačnih moralnih integritet (Churchill, 1982). Skupnost namreč ne predstavlja popolne homogenosti, čeprav mora v vsaki skupnosti obstajati določen dogovor o ključnih vsebinah, saj brez tega ni povezanosti. Ni pa nujno, da mora ta dogovor posegati na vsa področja človekovega življenja, kar bi posameznikom onemogočalo svobodo (čeprav pa v vsaki skupnosti vlada določena mera nesvobode članov, lahko se tvorijo celo ideologije) (Bahovec, 2005). Na drugi strani pa imamo lahko posameznike, ki prevzamejo relativen pogled na vrednote. Trdijo, da ne moremo determinirati univerzalnih vrednot, ki veljajo za vse, saj so vrednote vpete v naše počutje in vedenje, vrednote pa so tudi stvar okusa ter osebne odločitve, zato ima vsak svoje. Vendar tudi v tem primeru, prav tako kot že v prej omenjenem univerzalnem

pogledu, nastane problem, ker ne ostaja veliko prostora za pogovor o vrednotah, saj je zaključek, da ima vsak svoje (tako kot ima vsak svoj okus), potemtakem ni smiselno, da o njih sploh diskutiramo (Churchill, 1982). Vendar pa skupnosti, ki se oblikujejo zgolj iz interesov, niso pristne skupnosti, saj ne vplivajo na druga področja človekovega življenja. Takšna skupnost temelji na odnosu – če nimaš enakih interesov, potem izstopi. Skupinska pripadnost je tu že podrejena nekemu okusu (npr. interesu v prostem času), v njej pa ni odgovornosti za drugega, niti ne solidarnosti. Pristna skupnost namreč zahteva, da se skupno sprejme določene vrednote, čeprav tudi razume razmerje med skupnostjo in posameznikom, kjer je posameznik obenem del celote in tudi avtentična oseba (Momčilović in Momčilović, 2017, str. 122), hkrati so vrednote relativno stabilne, univerzalne in se urejajo v hierarhiji – tako za posameznika kot tudi za družbo. Na hierarhijo vrednot pa vplivajo tudi zgodovinski in trenutni družbeni dejavniki.

Noben od predstavljenih pogledov pravzaprav ne ponuja veliko prostora za diskusijo o vrednotah. Churchill (1982) pa pomembno poudarja, da morata biti tako kritični dialog kot refleksija vzpostavljena že zaradi vaje intelekta (Churchill, 1982). Prav tako pa je pomembno zavedanje, da skupnost ni nujno sestavljena iz odnosov brez konfliktov in napetosti, saj so konflikti del življenja v vsaki skupini. Skupnosti se razlikujejo po tem, kako se s konflikti in napetostmi soočajo. "Zdravo" soočanje s konflikti v skupnosti mora potekati tako, da oblikuje novo skupno razumevanje (nove vrednote) ali pa povezanost ohranja tako, da sprejema medosebne razlike, ki jih razume kot večjo vrednost skupnosti. Lahko pa se napetost oz. konflikt zaključi z izstopom posameznika iz skupnosti, vendar pa njegov izstop ne sme povzročati občutka krivde ali v njem ali v skupnosti. Pristna skupnost naj bi namreč tudi v takšnem primeru poskrbela za odgovornost do drugega s tem, da mu pomaga prepoznati svojo poklicanost v življenju v drugačnem okolju. Pogoji za obstoj skupnosti so torej pristni medsebojni odnosi, solidarnost, odgovornost do drugega, skupna identiteta in notranja, simbolna vez članov, ki je del njihove identitete – to je vrednota (Bahovec, 2005).

2 Vrednote in izobraževanje

Izobraževanje je bilo vedno del družbe. Mladina se izobražuje v vrednotah družbe – tistih, ki jih družba prioritizira. Tako niti znanje ne moremo razumeti kot nevtrarno, saj je del družbenega interesa, ki pa je lahko ideološko – ideologije se prav tako izražajo skozi vrednote. Torej lahko razumemo, da je eden izmed mnogih ciljev izobraževanja tudi posameznikova priprava na kasnejše življenje, v katerem bo moral živeti in ravnati v okviru vrednot, ki jih prioritizira družba (Rutar, 2013).

Vrednote morajo biti potemtakem pomembna tema v vzgojno-izobraževalnih sistemih, že zaradi prakse intelekta, ki poteka med dialogom (Churchill, 1982), kot tudi zaradi izgrajevanja pristne skupnosti (Bahovec, 2005). Vendar preden se to zgodi, Churchill (1982) svetuje, da se moramo vprašati, katere vrednote naj poučujemo in kako se bodo reflektirale v naših praksah. To vprašanje pa lahko hkrati postane problematično, saj nas zopet pripelje do hierarhičnega razporejanja vrednot, ki ga poudarja univerzalističen pogled, priznanje samo ene kulture kot pomembne, superiorne, tiste, ki poseduje visoke ideale in edine pravilne ter pomembne vrednote, ki naj jih distribuira med druge.

Šola kot institucija mora izraziti svoje vrednote. V tem kontekstu govorimo o šolski kulturi, saj je šola ena izmed mnogih organizacij v družbi. Problem ostaja, ker šolske vrednote niso dovolj raziskane, mogoče zato, ker jih je težko analizirati, saj zadevajo filozofske discipline (Halstead in Taylor, 1996). Etična orientacija organizacij je torej izrednega pomena, ker ustvarja kulturo (Hood, 2003). Hood (2003) utemeljuje, da organizacije morajo ustvariti strukturo skupnih vrednot in vzdrževanje le-teh (Hood, 2003), morajo pa tudi biti pripravljene na spremembe in diskusijo glede vrednot zaradi hitrih sprememb družbe – vrednote morajo biti relevantne in pomembne za sodobno izobraževanje (Iyer, 2013). Šole, ki so organizacije, kažejo svoje vrednote skozi komunikacijo, vedenje (vse od vodstva do delavcev, staršev, otrok ipd.), dejavnosti, ki jih prakticirajo, organizacijo, kurikulum, odnose, ki vladajo v šolskem okolišu, ipd. Vrednote se prav tako reflektirajo v učiteljevem odnosu do učencev in v razredni klimi (Chowdhury, 2016). V vzgojno-izobraževalnem procesu, kjer učitelji poleg izobraževalnih sledijo tudi vzgojnim ciljem, so vrednote največkrat izražene v splošnih ciljih (Jerković, Ilić in Josifović Elezović, 2018, str. 63). Ti naj bi izražali splošno, po možnosti konsenzualno sprejete vrednote trajnejšega osebnega in družbenega pomena v določenem prostoru in času. Označujejo in kodificirajo skupno civilizacijsko, duhovno, kulturno in etično bogastvo, se pravi osrčje kulturne zavesti naroda v določenem času in prostoru, dajejo normativno in vrednostno orientacijo ter osmišljajo celotno vzgojno-izobraževalno delo (Blažič, Ivanuš-Grmek, Kramar in Strmčnik, 2003).

Carroll (1987, v Hood, 2003) zagovarja, da so etične organizacije tiste, ki se ukvarjajo z vrednotami, jih redno reflektirajo in vključujejo v svoje odločitve. V tem primeru je pomembno omeniti tudi vodstvo oziroma vodjo organizacije, od katerega se pričakuje, da je moralna oseba (Hood, 2003). Vendar, kaj pomeniti biti moralni vodja? Vprašanje mora zaradi filozofske vsebine ostati odprto za pogovor, predvsem pa se morajo s tem vprašanjem ukvarjati organizacije, ki se dogovorijo o tem, kdo je moralna osebnost – katere vrednote naj poseduje. Hood (2003) sicer zagovarja, da je moralni vodja tisti, ki je pravičen, ima spoštovanje do drugih članov organizacije, njihovega dostojanstva, pravic, enakosti, ima integriteto ter se ukvarja s potrebami ostalih članov organizacije. Vendar pa morajo potrebe izražati člani organizacije in ne vodja v njihovem imenu. Vodja mora zatorej prisluhniti članom pri izražanju svojih potreb. Potemtakem morajo organizacije posedovati vrednote družbe oz. skupnosti, ki jih sestavlja tudi skrb do drugega in odnosov med njimi (Hood 2003). Hood (2003) zato poziva vse organizacije, naj premislijo o svojih vrednotah in kako se te realizirajo v praksi ter vodstvu.

Tako kot Iyer (2013) zagovarjamo, da je izobraževanje, ki temelji na vrednotah, pomembno, ker pripomore k človekovemu celostnemu razvoju, predvsem pa poskrbi za duhovni in etični razvoj – ne samo pri učencih, ampak tudi pri učiteljih. Današnji svet se hitro spreminja na več različnih ravneh – tako se spreminjajo tudi družbene in osebne vrednote (Dubaseniuk, Voznyuk, Samoilenko, 2020, str. 132). Glavna naloga šole v okviru vrednot je, da premisli in evalvira lastne vrednote in jih tudi postavlja, saj jih predaja učencem (Stojanović Đorđević, 2015, str. 153). V okviru poučevanja vrednot pa je še pomembno, da se najprej učitelji sami poučijo o filozofiji in filozofskih disciplinah, ker so vrednote pomembni moralni koncepti (Murriss, 2008). Ko bo učitelj to dosegel, bo naredil naslednji pomemben korak k odpiranju svojega uma – bil bo pripravljen priznati, da ne pozna točnih odgovorov na določena vprašanja, in odgovore bo poskušal iskati skupaj z učenci skozi vzpostavljanje dialoga.

Eden izmed kazalcev uveljavljanja vrednot v izobraževalnem sistemu države ali družbe je lahko refleksija te tematike v nacionalni bibliografiji, torej kako se ta tematika odlikava v sistemiziranih nacionalnih zapisih. Da je bibliografija dober odsev realnosti nekega pojava, govori tudi Sable (2014). Zlasti če izpolnjuje pogoje sistematičnosti, celostnosti in dostopnosti, je torej dober vir za pridobivanje in izmenjavo znanj in vsebine raziskovanj, kar je ključnega pomena za sodobne družbe znanja. Ravno ta ugotovitev nas je spodbudila, da smo se lotili raziskovalnega problema z analizo nacionalne bibliografije skozi časovno in vsebinsko presečišče.

Pomen odprtosti podatkov za raziskovanje poudarja slovensko Ministrstvo za javno upravo, ko pravi: "Zbrani, urejeni, pregledno odprti podatki imajo neprecenljivo vrednost. Objava odprtih podatkov državljanom in podjetjem omogoča ponovno uporabo slednjih, raziskovanje, lažje in bolj utemeljeno sprejemanje določenih odločitev. Digitalizacija podatkov in nudenje teh preko spleta v odprtih formatih spodbuja inovativnost in razvoj raznovrstnih informacijskih rešitev in pametnih aplikacij, pospešuje digitalno gospodarstvo, omogoča nove ugotovitve in spoznanja o javnih zadevah ter izboljšuje učinkovitost dela." (Ministrstvo za javno upravo, 2017).

Nacionalna bibliografija v modernem pomenu je navadno definirana kot popolna zbirka zglednih bibliografskih zapisov o založniški produkciji neke države, ki redno in s čim manjšim časovnim zaostankom izhaja v tiskani ali drugi fizični obliki (IFLA, 1979). Zapise v skladu z mednarodnimi standardi pripravlja nacionalna bibliografska agencija (predgovor D. Anderson, v Bell, 1998), ki podrobno preverja avtorstvo in ozadje publikacije, zapisi pa vsebujejo vse podrobnosti, ki jih zahteva široka in raznovrstna uporaba teh zapisov (IFLA, 2009). Nacionalna bibliografija je torej pomembno orodje za izbiro in nabavo gradiva in pomembna promocija založniške dejavnosti tako v državi sami kot tudi v mednarodnem okolju. Bistvene zahteve za izpolnjevanje te funkcije so (Lewis, 1991):

- podatki o publikaciji morajo biti na voljo takoj ob izidu, po možnosti pa celo pred izidom,
- za selekcijo morajo biti med podatki predmet (tema) publikacije, podatek o ciljni skupini in cena, za nabavo pa natančni in točni podatki o založniku, standardne številke (ISSN, ISBN itd.), pogoji dobave in cena,
- format zapisa naj bo prilagojen praksi v nabavnih oddelkih knjižnic in mora omogočiti čim enostavnejši prenos v lokalni informacijski sistem ali katalog,
- bibliografija mora biti čim pogosteje ažurirana.

Pomembno je tudi, da je sistem bibliografskih enot pregleden in povezljiv na mednarodni ravni. Ključni princip tega je uvedba ISDS. Države članice so vzpostavile nacionalne in/ali regionalne centre za ISDS znotraj nacionalne bibliografske agencije. Pri tem je treba poudariti, da je UNESCO skupaj z drugimi institucijami pomagal pri vzpostavljanju nacionalnih bibliografskih agencij in pripravi nacionalnih bibliografij. Na ta način je urejen slovenski sistem COBISS, ki je strukturiran v sistemu vodenja nacionalne bibliografije v skladu z mednarodnimi smernicami in protokoli, ki smo jih navedli zgoraj. Po preteku let nacionalna bibliografija postane pomembno orodje za zgodovinsko proučevanje, saj odraža rast in razvoj države, spremembe v socialnem, kulturnem in ekonomskem razvoju. Pomen nacionalne bibliografije kot dokumentacije

narodovega kulturnega, socialnega in političnega razvoja je zelo velik (Žumer, 2003). Ob tem je seveda potrebno opozoriti, da bibliografija sama po sebi še ne predstavlja kulturne zavesti (Beaudiquez, 1999), saj je le popis, seznam dokumentov, ki dokumentov samih nikakor ne more nadomestiti.

V tem prispevku nas zanima, kako se vrednote odslikavajo v slovenski bibliografiji. Zanima nas dinamika pojavljanja vrednot v posameznih obdobjih, kako se to odraža v različnih vrstah vsebine, zaključnih delih diplomantov, magistrstov in doktorjev znanosti; dinamika strokovnega in znanstvenega materiala v različnih vsebinskih oblikah, kot je strukturiran v sistemu vodenja nacionalne bibliografije COBISS. Na podlagi analize pridemo do ugotovitev o odražanju vrednot v slovenski bibliografiji, problematike njihovega uveljavljanja, hkrati iz tega pripravimo predloge za vodenje politike, izboljšavo izobraževalnih sistemov, raziskovalnih usmeritev ipd. Pri tem raziskovanju smo se omejili na področje vzgoje in izobraževanja.

3 Metodologija

Uporabili smo metodo analize bibliografskih enot po kriteriju pojavljanja posameznih izrazov in v izraznih zvezah (2) s področja šolstva v sistemu COBISS ter opravili filtriranje celotnega bibliografskega gradiva. S tem smo dobili bibliografske enote samo na to tematiko.

Za namen raziskave smo analizirali naslednja pojmovna področja:

- ☐ izobraževanje,
- ☐ edukacija,
- ☐ posamezne vrednote,
- ☐ časovna razdobja.

Za namen raziskave smo se ravnali po kriteriju “ključne besede”. Vsak bibliografski zapis je v procesu katalogizacije definiran z do pet ključnimi besedami, kar omogoča razmeroma dobro opredelitev vsebine gradiva in verodostojno analizo. Analiza na podlagi ključnih besed je bolj zanesljiva in natančna kot pa na podlagi naslova dela, zato smo se odločili za kriterij izbora po ključnih besedah.

Analizo smo izvedli s pomočjo filtriranja, ki jo omogoča sistem COBISS. Analiza na podlagi pojavljanja pojmov je v slovenščini bolj zapletena, ker slovenski jezik pozna pregibanje samostalnikov in pridevnikov, kar pomeni, da smo uporabili korene – začetni del izbranih pojmov s tega področja, kot je razvidno iz empiričnega dela, in potem upoštevali vse končnice.

Bibliografijo prikazujemo v letnih prikazih (od leta 1981 do leta 2020) in po strukturi “vrsta gradiva” ter “vrsta vsebine”, kot jih strukturira programsko orodje COBISS. Iz kategorizacije “vrsta vsebine” smo oblikovali štiri logične skupine bibliografskih enot za analizo in proučevanje:

- ☐ diplomsko delo,
- ☐ magistrsko delo,
- ☐ raziskovalno poročilo ali naloga,

- ☐ zbornik,
- ☐ doktorsko delo,
- ☐ učbenik,
- ☐ priročnik,
- ☐ specialistično delo,
- ☐ strokovno delo in
- ☐ monografija.

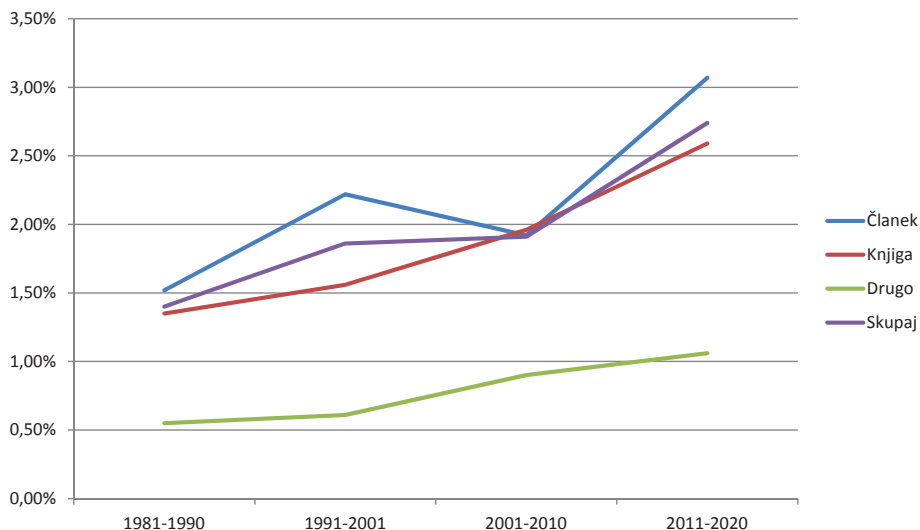
Iz kategorizacije “vrsta gradiva” pa smo oblikovali tri skupine bibliografskega gradiva:

- ☐ članek,
- ☐ knjige in
- ☐ drugo.

4 Rezultati

Graf 1

Vrednote v izobraževanju, ki se pojavljajo v slovenski bibliografiji od leta 1981 do leta 2020

Bibliografski zapisi kažejo, da pojavljanje vrednot v slovenskih edukacijskih gradivih narašča kontinuirano vse od leta 1981 dalje. V prvem desetletju do leta 1990, ko je bila Slovenija še del Jugoslavije pod komunistično oblastjo, je bil delež gradiva s tematiko vrednot v izobraževanju najmanjši in je znašal le 1,40%. V zadnjem obdobju pa se ta delež praktično podvoji in naraste na 2,74%. Sicer smo v analizo 40-letnega obdobja zajeli 107.753 enot gradiva na tematiko izobraževanja (izmed 5.362.620 enot

vsega gradiva), od katerega je bilo 2,21 % (2.375 enot) takšnega, ki obravnava vrednote v izobraževanju. Naraščanje zanimanja za vrednote v izobraževanju bi lahko povezali s spremembo političnega sistema, saj državljani v demokratičnem in tržno reguliranem sistemu dajo večji pomen vrednotam, ki postanejo bolj iskano vodilo v družbi.

Tematika vrednot se pogosteje pojavlja v strokovnih in znanstvenih člankih (2,44 %) kot pa v knjigah (2,11 %), kar pomeni, da se bolj pojavlja v specializiranih strokovnih in znanstvenih zapisih kot pa v splošnih virih, kot so knjige. Očitno strokovnjaki in znanstveniki ter šolajoči izkazujejo večjo potrebo po umeščanju vrednot na področje edukacije, kot pa to velja za druge splošne pisce. Tudi dinamika po posameznih desetletjih kaže različni trend rasti med knjigami in članki. Ugotovili smo tudi, da so te razlike statistično pomembne.

Tabela 1

Edicije v slovenski bibliografiji COBISS na temo vrednot v izobraževanju (po vrstah vsebine)

<i>Edicije glede na vsebino</i>	<i>1981–1985</i>	<i>1986–1990</i>	<i>1991–1995</i>	<i>1996–2000</i>	<i>2001–2005</i>	<i>2006–2010</i>	<i>2011–2015</i>	<i>2016–2020</i>	<i>Skupaj</i>
Diplomsko delo/naloga	1,75%	0,59%	2,17%	1,57%	1,54%	1,97%	1,88%	1,27%	1,30%
Magistrsko delo	4,35%	0,00%	1,49%	2,72%	8,13%	6,78%	11,32%	3,11%	4,46%
Poročilo o raziskavi	12,00%	4,19%	2,85%	4,21%	2,71%	2,07%	1,20%	0,00%	2,50%
Zbirka	2,80%	1,85%	0,53%	0,84%	1,28%	1,54%	3,87%	2,26%	1,58%
Doktorsko delo	0,00%	5,00%	0,00%	5,41%	14,63%	16,42%	12,24%	6,00%	7,12%
Učbenik	0,00%	0,15%	0,37%	1,03%	0,58%	0,99%	2,39%	0,80%	0,64%
Priročnik	1,69%	1,54%	0,67%	0,94%	0,96%	1,08%	7,04%	2,95%	1,90%
Specialistična dela	0,00%	0,00%	33,33%	0,00%	2,04%	4,06%	13,16%	6,90%	4,33%
Profesionalna dela	0,00%	0,00%	0,00%	5,88%	7,02%	2,33%	2,13%	0,00%	2,47%
Monografija	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,70%	3,85%	4,00%	1,83%
Skupaj	2,54%	1,06%	1,48%	1,64%	1,79%	2,17%	3,03%	1,85%	1,67%

Če pogledamo, kako se bibliografija na temo vrednot v izobraževanju pojavlja po nekaterih vrstah vsebine edicij, ki jih kategorizira COBISS (vseh vrst nismo zajeli, pač pa samo bolj značilne), ugotovimo, da se v največjem deležu pojavljajo v doktorskih delih (7,12 %), magistrskih delih (4,46 %) in pa specialističnih delih (4,33 %), kar pomeni, da se ta tematika izraziteje pojavlja v visoko specializiranih in akademskih edicijah, manj pa se pojavlja v učbenikih, diplomskih delih in zbornikih, torej tistih, ki jih neposredno uporablja mladina v temeljnem izobraževanju. Ugotavljamo tudi manjše

zanimanje za problematiko v edukacijskih bibliografskih virih v zadnjem desetletju, in sicer upad iz 3,03 % na 1,85 %. To kaže upad zanimanja za proučevanje vrednot v družbi in vzgoji, s tem pa posledično tudi na vse manjšo pomembnost predstavljenega edukacijskega vprašanja.

Tabela 2

Pojavljanje posameznih vrednot v izobraževanju, v slovenski bibliografiji od leta 1981 do leta 2020

	1981–1990	1991–2000	2001–2010	2011–2020	Skupaj
Svoboda	4,60	2,79	2,52	3,03	2,88
Enakost	1,44	1,51	1,24	1,33	1,35
Poštenost	0,39	0,03	2,40	3,16	1,95
Delavnost	/	0,17	0,11	0,08	0,10
Tovarištvo	0,53	/	/	0,05	0,05
Odgovornost	4,33	4,94	9,36	14,16	9,53
Solidarnost	/	0,97	0,93	1,10	0,94
Zvestoba	/	0,07	0,34	0,75	0,38
Varnost	/	0,24	0,17	0,10	0,15
Uspeh	6,44	6,78	8,77	8,37	8,03
Zdravje	2,10	1,65	0,17	6,29	2,60
Pogum	0,53	0,10	0,21	0,38	0,26
Osebna rast	/	0,24	0,67	0,98	0,62
Moralnost	/	0,10	0,08	0,10	0,09
Družina	0,13	1,01	0,97	1,05	0,95

Iz zgornje tabele lahko ugotavljamo dinamiko vrednot v slovenski družbi v zadnjih štirih desetletjih. Kažejo se predvsem naslednje ugotovitve za skupine vrednot:

- manj preferirane vrednote: delavnost, tovarištvo, moralnost, zvestoba, varnost, pogum, ki bi jih v večini lahko identificirali kot vrednote prejšnjega socialističnega in komunističnega sistema, ki se v sodobni družbi, glede na bibliografijo, manj pojavljajo; podoben trend ima vrednota družine;
- bolj preferirane vrednote: zdravje, poštenost, svoboda, ki so standardne klasične vrednote;
- najbolj poudarjene vrednote so uspeh, solidarnost in odgovornost, ki tudi pridobivajo na veljavnosti; to utegne biti posledica izkušenj z novim družbenim sistemom, verjetno nezadovoljstva ter preferiranja tistih vrednot, ki bi zagotovile “boljšo družbo”;
- vrednote, ki v zadnjem obdobju pridobivajo na veljavnosti, so: enakost, odgovornost, uspeh, poštenost in osebna rast.

5 Razprava

Naša raziskava slovenskih bibliografskih zapisov na področju vrednot v vzgoji in izobraževanju kaže, da pojavljanje vrednot v slovenskih izobraževalnih gradivih vse bolj narašča. Vse bolj se govori o vrednotah, kot so uspeh, solidarnost, odgovornost, enakost, poštenost in osebna rast. Študija je pokazala, da nekatere vrednote, ki so značilne za socialistični/komunistični sistem in proletarski diskurz, na edukacijskem področju ugašajo, hkrati pa se pojavljajo povsem nove, kot je osebna rast ali uspeh.

Upad pojavljanja vrednot v slovenski bibliografiji od leta 2016 do 2020 kaže, da je zanimanje za uveljavljanje vrednot na edukacijskem področju usahnilo, poleg tega pa manjša navzočnost vrednot v splošnih bibliografskih gradivih kaže, da je prenos vrednostnega sistema na operativno raven (v učbenike) in dalje na učence ter dijake omejen, saj tako ostaja le v akademskih krogih.

Očitno postaja tematika vrednot predvsem akademska problematika in manj problematika prakse ter dialoga široke javnosti. Zato se kaže transfer znanstvenih ugotovitev o vrednotah v edukacijsko prakso kot majhen ali nezadosten, kar bi lahko povezali z naraščanjem splošnega moralnega eskapizma in vrednotnega relativizma v vsakdanjem življenju v Sloveniji (Potočnik, 2004). Vprašanje pa ostaja, kako bodo to učitelji prakticirali na delovnem mestu – ali bodo na učence prenašali pomen ukvarjanja z vrednotami, etiko in moralo s prakticiranjem dialoga med učenci, kot to zagovarja tudi Churchill (1982), ali se bodo dialogom izogibali. Izogibanje dialogom o vrednotah se lahko pojavi, če imamo preveč relativističen ali preveč univerzalističen pogled na vrednote. Pri univerzalističnem pogledu bo učitelj tako trdil, da obstajajo točno določene vrednote, ki so pomembne, zato jih bo slepo prenašal na učence, dialog pa se ne bo vzpostavil. Pri relativističnem pogledu pa je nevarnost, da se pogovor o vrednotah prav tako ne bo vzpostavil, saj vlada prepričanje, da imamo namreč vsi svoje vrednote, izbiramo jih svobodno, torej pogovor o tem ni smiseln.

Vrednote so najpogostejše tema v doktorskih delih, potem v magistrskih delih, strokovnih in znanstvenih člankih, manj pa se vrednote kot tema v izobraževanju pojavljajo v knjigah, učbenikih, diplomskih delih ter zbornikih, ki jih lahko neposredno uporablja mladina v temeljnem izobraževanju. Vrednote so torej predmet zanimanja predvsem v visoko specializiranih in akademskih vsebinah na področju izobraževanja. Po eni strani lahko to kaže na upad zanimanja za proučevanje vrednot v vzgoji in izobraževanju družbe ter posledično tudi kot na vse manjšo pomembnost edukacijskega vprašanja. Po drugi strani pa lahko pojavljanje vrednot v izobraževanju kot pomembne teme v akademskih vsebinah pomeni, da družba prelaga odgovornost izobraževanja za vrednote na stopnjo, kjer se izobražujejo učitelji. Tako se lahko predpostavlja, da se bodo v visokošolskem izobraževanju učitelji srečevali s pomenom vrednot v izobraževanju, univerzalističnim in relativističnim pogledom na vrednote, ki sta lahko iztočnica za medosebni dialog ter potemtakem tudi vprašanje prioritete določenih vrednot za osebe, ne zgolj za družbo.

Veljalo bi, glede na ugotovitve študije o naraščajočem trendu (od 1981 do 2000) in nato precejšnjem porastu znova v obdobju od 2011 do 2020, proučevati, kateri so širši družbeni razlogi za takšno nihanje obravnave vrednot v bibliografiji edukacije. Tu lahko domnevamo, da je nastala družbena apatija po začetni vzhičenosti zaradi idealiziranja

nove družbene ureditve kot posledice demokratizacije, ki se je izčrpala in je terjala odziv, ki se je pokazal v večjem pozivanju na vrednote. Namreč pokazal se je razkorak med formalnim sistemom izobraževanja in dejanskimi možnostmi.

Ugotovili smo, da se vrednote v izobraževanju bolj pogosto pojavljajo v ožjih, strokovnih in znanstvenih delih kot v splošnem bibliografskem opusu, kar je lahko posledica zgornje ugotovitve, da smo v naši državi po letu 1990 s sprejemom zahodnega kapitalizma v sistem izobraževanja uvedli relativistični pristop pri socializaciji vrednot, kjer se učečim ne predstavlja pomena skupnih vrednot, smeri in meje. Mladi so namesto nekdanjih dominantnih kanalov socializacije vrednot, kot je družina in šola, spontano usvajali različne vrednote iz različnih kulturnih okolij v kontekstu multikulturalnosti, ki jih sedaj postavljajo v ospredje, odslikava teh sprememb pa bi se lahko pojavila med pisci znanstvenih in strokovnih del. Za te navedbe bi potrebovali dodatno študijo.

6 Sklep

Na podlagi naših ugotovitev predlagamo, da se poveča prenos znanja o vrednotah v izobraževanju iz raziskovalnega na pedagoško izvedbeno raven, kjer se izobražujejo bodoči strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju, ker ti postanejo promotorji socializacije vrednot v praksi. Prav tako bi bilo potrebno povečati transfer znanja šolajoče mladine na osnovi dopolnjenega kurikulumu o vrednotah. Šolski predmet etike bi veljalo dopolniti s temami o spremembah vrednot v današnji družbi; moral bi vključevati tudi vzgojne dimenzije in ne samo izobraževalno kot doslej, pri čemer bi tako dobili priložnost za socializacijo novega konteksta vrednot, tako tradicionalnih kot tudi trendovskih, ter pomena dialoga. S tem bi zaustavili izginjanje tradicionalnih vrednot, ki jih imamo Slovenci ponotranjene zaradi naše kulturne in zgodovinske preteklosti, s pomočjo novih vrednot na osnovi dialoga pa preprečili moralni eskapizem in razcepljeno družbo ter izgradili sodobno humanistično in integrativno družbo.

Posebno pozornost bi zato morali nameniti še vrednotam v medijih in na družbenih omrežjih, saj predvidevamo, da tam otroci in mladostniki preživljajo vse več časa in tudi spoznavajo in bogatijo svoj intelekt z vrednotami drugih kultur. Prav tako bi se s tem povečala možnost transferja vrednot v vsakdanja okolja z odpiranjem aktualnih tem. S tem bi se pojavile tudi rešitve za družbene konflikte, brezizhodnost mladih in problematiko "funkcionalno nikoli odraslih mladostnikov".

Janez Drobnič, PhD, Darja Hribernik, MA, Katarina Česnik

Values in the Slovenian Educational System through Slovenian Bibliography

Values are a part of our identity, reflected in our beliefs, attitudes, aims, etc., which create a value system. But values are also the final lines that separate a person from

society, whereas a person may be forced to prioritize his or her own values over social-based values.

Rokeach (1973) divides values into two types: terminal and instrumental values. Whereas terminal values are a person's goals or end-states that he or she wishes to achieve in his or her own life, instrumental values are those which guide their behavior to achieve desirable end-states. Rokeach (1973) then divides terminal values into social (for example, our understanding of justice and equality, etc., which are usually expected from us by society) and personal values (for example, our personal characteristics, such as bravery, self-confidence, self-respect, etc., but also which goals a person wants to achieve). Instrumental values are divided into moral (for example, the question of forgiveness, trust, affection, what is right and what is wrong, etc.) and competency values (our competencies; the competencies a person believes are the most important for him or her to possess in order to do something).

Personal and competency values are those which concern an individual, whereas moral and social values include the social perspective (Greenbank, 2003; Hood, 2003), linking an individual with society.

Moral and social values can also be reflected in the ethical practices of societies, organizations, etc. (Hood, 2003), so they are of great importance to us for a further discussion. Moreover, society influences values and children are educated in the agreed underlying values, which exist in a given society. Therefore, even transmitted knowledge cannot be seen as neutral. Morals, ethics and values are reflected and exist in society, and society influences values for its own benefit (Chowdhury, 2016).

Ethical relativism states that values cannot be hierarchically prioritized from more to less important, because the choice of freedom must be guaranteed for every individual. Values determine how a person wants to live – they are our own life's guidelines (Keekok, 1985). For example, moral values are private and personal; therefore, values cannot be privileged to all. Also, values are influenced by our taste, will and feelings, and they tend to change through life and time (Churchill, 1982) – therefore, is there even any point in discussing them?

Some people hold a contrary view and see values as universal. They expect from others that they too are going to be morally correct in their actions, just like every moral person is expected to act. That means others must also abide by the same principles as they do – doing and thinking must be harmonized. They believe those principles are to be determined and enforced as the law. But this kind of thinking may lead to disapproving others who have different opinions and their own moral integrity. Neither of the presented views (universal or relative) offers reasonable arguments and both tend not to discuss values, indicating they are not quite understood and there is no point in discussing them. That leads us to believe that critical reflection and dialogue with others must be established, because it is practice for the intellect and the intellect must hold an important place in values (Churchill, 1982).

The importance of values in schools seems to be usually discussed in connection with ethics and morality (as values are important morality concepts); social-based values are discussed more than the personal-based values. If we teach ethics, Churchill (1982) states, we cannot expect to make people more moral; but we have to teach it because ethical values help students develop ethical principles. So, Churchill (1982)

concludes that teaching ethics is vital for schools, but we must also ask ourselves what values to teach and how to reflect upon them in our practices?

According to Iyer (2013), today's world is changing fast and on many different levels, as are the social-based and personal-based values. At the same time, we must not forget that values are relevant and important in modern education. The key for educators is to re-think and re-evaluate their values, and determine which ones they should pass on to students.

But we cannot speak only about teaching values. Hood (2003) argues that organizations, which schools are, must also create a structure of shared values and maintain those values in today's society and through its fast changes. He stresses the importance of the organization's leadership. Hood (2003) clearly states the importance of dialogue about values in organizations, same as Churchill (1982). It is therefore expected that people, who group up in a certain cultural setting, should talk about their moral traditions and know about the fact that society influences values. Values are therefore central in education (Chowdhury, 2016).

Same as Iyer (2013), we argue that value-based education is important in schools, as it implants cultural values and contributes to people's holistic development, above all their spiritual and ethical development, not only in students, but in educators, too (Iyer, 2013). However, it may be that teaching ethics and values in today's society is a challenging task for educators. Therefore, educators may require more training about value-based education and the quality of such education (Iyer, 2013).

According to Murriss (2008), educators must firstly educate themselves about philosophy and its disciplines, because values are a wider part of the discipline of ethics and are important moral concepts (Murriss, 2008). Only by achieving this, will educators take the next, important step to opening their minds, be prepared for dialogue with their students, and admit to themselves that they do not know everything about values and do not dare to prioritize them in a universal point of view. By discussing them with their students, they may see other paths they had not considered, but later came to know through dialogue (Marie-France & Auriac, 2011).

In the present study we focus on a review of bibliographic sources in Slovenia to determine which values Slovenia prioritizes, because those values may be reflected in Slovenian education.

The key findings show that values in education are changing; their importance is changing, and some are disappearing altogether. Bibliographic records show that the presence of values in Slovenian educational materials has been growing continuously since 1981. Values appear more often in professional and scientific articles than in books. Moreover, values in education mostly appear in doctoral theses, master's theses and specialist theses, which means that this topic appears more prominently in highly specialized and academic editions. However, it appears less in textbooks, diploma theses and proceedings, which are used directly by young people in basic education.

Lastly, we are also interested in which specific values in Slovenian society appear to be important over the last four decades. Nowadays, the less preferred values appear to be diligence, camaraderie, morality, loyalty, security and courage, which could mostly be identified as the values of the previous socialist and communist system; according to the bibliography, they appear less in modern society. The value of family can also be in-

cluded in this group. The more preferred values are health, honesty and freedom, which are standard, classical values. The most emphasized values are success, solidarity and responsibility, which are also gaining in validity; this may be due to experience with the new social system, probably with dissatisfaction and a preference for those values that would ensure a "better society".

Our findings give us important information on how to integrate values into educational processes. Firstly, we propose to increase the transfer of knowledge about values in education to the higher education level, where future pedagogues and professionals in education are educated and would thus become promoters of values in practice.

It would also be necessary to increase the transfer of the value paradigm to school-going youth with an amended curriculum on values. This way, we could get another educational school subject in addition to religion and ethics. The school subject of ethics and religion should be complemented by topics on values, the meaning of life, and similar sensitive issues regarding life in modern society.

It should also include new educational dimensions, thus giving the opportunity to socialize a new context of values, both traditional and trendy. This would stop the disappearance of traditional values, which Slovenia has internalized and which are the basis of our cultural and historical heritage. By consolidating the existing and socializing the new values, we would prevent moral escapism and the divided society that has become a current problem, thus building a modern humanistic and integrative society.

Special attention should be paid to the values in the media and on social networks, as children and young people spend more and more time there, where they can also enrich their mental and spiritual potential with the values of other cultures. It would also increase the possibility of transferring values into everyday environments by opening up current topics led by scientists, educators, experts and therapists. This would lead to answers to social conflicts, the hopelessness of young people, the issue of the "never functionally adult", stopping the outflow of intellectual resources and other problematic phenomena.

At the state level, it would be necessary to prepare an appropriate strategy that would enable the realization of values in education by pursuing the common interest of all citizens and of others who immigrate to the country, because this leads to an integrative society. Namely, we argue that such a strategy should not prefer only a narrow group of individuals and their separate values, but should also strengthen the common denominators of coexistence, which values are and must be.

LITERATURA

1. Bahovec, I. (2005). Skupnosti: teorije, oblike, pomeni. Ljubljana: Založba Sophia.
2. Beaudiquez, M. (1999). National bibliographic services in the 21st century: Evolution and Revolution. Pridobljeno dne 10.09.2020 s svetovnega spleta: <https://www.ifla.org/files/assets/bibliography/publications/beam-e.pdf>.
3. Bell, B. (1998). An annotated guide to current national bibliographies. Munchen: Saur.
4. Blažič, M., Ivanuš-Grmek, M., Kramar, M. in Strmčnik, F. (2003). Didaktika: visokošolski učbenik. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.

5. Chowdhury, M. (2016). Emphasizing Morals, Values, Ethics, And Character Education In Science Education And Science Teaching. *The Malaysian Online Journal of Educational Science*, 4(2), 1–16.
6. Churchill, R.L. (1982). The Teaching of Ethics and Moral Values in Teaching: Some Contemporary Confusions. *The Journal of Higher Education*, 52(3), 296–306.
7. Dubaseniuk, O., Voznyuk A. in Samoilenko, O. (2020). Kakovost izobraževanja – ukrajinske izkušnje. *Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja*, 35(1), 132–144.
8. Greenbank, P. (2003). The Role of Values in Educational Research: the case for reflexivity. *British Educational Research Journal*, 29(6), 791–801.
9. Halstead, J.M. in Taylor, J.M. (1996). *Values in Education and Education in Values*. Bristol: Falmer Press, Taylor & Francis, Inc.
10. Hood, N.J. (2003). The Relationship of Leadership Style and CEO Values to Ethical Practices Organizations. *Journal of Business Ethics*, 43, 263–273.
11. IFLA International Office for UBC (1979). *Guidelines for the National Bibliographic Agency and the National Bibliograph*. Paris: UNESCO.
12. IFLA International Office, *Guidelines for National Bibliographies in the Electronic Age* (2009). *National Bibliographies in the Digital Age: Guidance and New Directions*. IFLA Working Group on Guidelines for National Bibliographies.
13. Iyer, R.B. (2013). Value-Based Education: Professional Development vital towards effective integration. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 1(1), 17–20.
14. Jerković, L., Ilić, M. in Josifović Elezović, S. (2018). Učinki pouka državlanske vzgoje. *Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja*, 33(3–4), 55–65.
15. Keekok, L. (1985). *A New Basis for Moral Philosophy*. Routledge: Kegon & Paul.
16. Lewis, P. (1991). The development of national bibliographic services. Issues and opportunities (Background paper). Workshop on National Bibliographic Services in the European Communities, Luxembourg: Commission of the European Communities.
17. Marie-France, D. in Auriac, E. (2011). Philosophy, Critical Thinking and Philosophy for children, in *Educational Philosophy and Theory*, 43(5), 415–435.
18. Ministrstvo za javno upravo (2017). Moč je v podatkih. Odprimo jih skupaj! Ob mednarodnem dnevu odprtih podatkov Portal OPSI pripravil dve video predstavitvi. Pridobljeno dne 03.9.2020 s svetovnega spleta: http://www.mju.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/archive/2017/3/select/sporocilo_zajavnost/article/12447/8188/.
19. Momčilović V. in Momčilović Z. (2017). Vrednotne orientacije bodočih učiteljev o predmetu šport. *Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja*, 32(3–4), 122–131.
20. Murris, K.S. (2008). Philosophy with Children, the Stingray and the Educative Value of Disequilibrium. *The Journal of Philosophy of Education*, 42(3–4), 667–685.
21. Musek, J. (1990). Vrednote in potrebe. *Anthropos*, 22(1/2–5/6), 52–64.
22. Musek, J. (1991). Vrednote kot predmet psihološkega proučevanja. *Anthropos*, 23(1–3), 233–256.
23. Potočnik, V. (2004). Moral values in post-communist Slovenia. The causes and consequences of contemporary moralities. V: *The causes and consequences of contemporary moralities*. San Francisco: Association for the sociology of religion (annual meeting), 59.
24. Rutar, S. (2013). Poti do participacije otrok v vzgoji. Koper: Univerzitetna založba Annales.
25. Sable, M.H. (2014). Systematic bibliography as the reflection of reality. *International Library Review*, 13(1), 17–24.
26. Stojanović Đorđević, T. (2015). Usvajanje nacionalnih in globalnih vrednot v procesu globalizacije. *Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja*, 30(3–4), 153–165.
27. Šimenc, M. (2016). *Nove prakse filozofije*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
28. Žumer, M. (2003). Guidelines for electronic national bibliographies: are they needed. Pridobljeno dne 05.09.2020 s svetovnega spleta: <http://webdoc.sub.gwdg.de/ebook/aw/2003/ifla/vortraege/iv/ifla69/papers/108e-Zumer.pdf>.

Dr. Janez Drobnič (1957), izredni profesor za inkluzivno izobraževanje na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem v Kopru.

Naslov: Jurčkova 205, 1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: (+386) 064 111 123

E-mail: janez.drobnic@pef.upr.si

Mag. Darja Hribernik (1974), višja pravosodna svetovalka na Okrožnem sodišču v Celju.

Naslov: Socka 16/a, 3203 Nova Cerkev, Slovenija

Telefon: (+386) 041 218 468

E-mail: darjahribernik@yahoo.com

Katarina Česnik (1994), asistentka na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem.

Naslov: Cesta prekomorskih brigad 19, 5290 Šempeter pri Gorici, Slovenija

Telefon: (+486) 051 221 411

E-mail: katarina.kravos@pef.upr.si